

Crna Gora

MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA

**IZVJEŠTAJ O RADU KOMISIJE ZA HUMANITARNO PRAVO
ZA 2024. GODINU**

Podgorica, mart 2025. godine

SADRŽAJ

I OPŠTE INFORMACIJE O KOMISIJI

1. Uvod
2. Sastav, mandat i sjednice Komisije

II REALIZOVANE AKTIVNOSTI I USVOJENI DOKUMENTI U 2024. GODINI

III PLANIRANE AKTIVNOSTI KOMISIJE U 2025. GODINI

I OPŠTE INFORMACIJE O KOMISIJI

1. Uvod

Ženevske konvencije iz 1949. godine i njihovi dopunski protokoli iz 1977. godine su ključni međunarodni ugovori koji regulišu pružanje pomoći i zaštite žrtvama oružanih sukoba. Da bi se osigurale garancije sadržane u ovim ugovorima, neophodno je da države članice dosljedno implementiraju njihove odredbe, što je naročito aktuelizovano u svijetlu novijih svjedočenja o grubim kršenjima normi humanitarnog prava u brojnim sukobima širom svijeta. Uprkos načelnom generalnom konsenzusu o međunarodnom humanitarnom pravu, o čemu svjedoči i gotovo univerzalna ratifikacija njegovih temeljnih međunarodnih pravnih instrumenata, primjena njihovih osnovnih postulata je veoma često u praksi grubo zanemarena. Stoga su naponi međunarodne zajednice, između ostalog, usmjereni na jačanje vidljivosti međunarodnog humanitarnog prava, univerzalnosti i dosljednosti poštovanja njegovih normi.

Jedan od modaliteta za ostvarenje ovog cilja odnosi se i na uspostavljanje nacionalnih komisija/komiteta za humanitarno pravo, što se smatra važnim korakom u osiguravanju djelotvorne primjene ovog pravnog režima. Formiranjem nacionalne komisije kao savjetodavnog Vladinog tijela, Crna Gora se pridružila grupi od 119 zemalja koje su i na ovaj način iskazale posvećenost promovisanju i primjeni međunarodnog humanitarnog prava na nacionalnom i globalnom nivou.

U vezi sa gore navedenim, Vlada Crne Gore, na sjednici održanoj 18. aprila 2024. godine, usvojila je Informaciju o potrebi obrazovanja Komisije za humanitarno pravo, na predlog Ministarstva vanjskih poslova. Zaključkom Vlade, broj 08-053/24-1951/2, od 25. aprila 2024. godine, ovo ministarstvo zaduženo je da u roku od 45 dana pripremi i Vladi dostavi predlog odluke o obrazovanju navedene komisije.

Na osnovu člana 12 stav 3 Uredbe o Vladi Crne Gore ("Službeni list CG", br. 80/08, 14/17, 28/18, 63/22 i 121/23), Vlada Crne Gore, na sjednici od 11. jula 2024. godine, donijela je Odluku o obrazovanju Komisije za humanitarno pravo. Odluka je stupila na snagu 8. avgusta 2024. godine.

Osnivanje Komisije je prezentovano državama i ključnim humanitarnim akterima od strane delegacije Crne Gore koja je učestvovala na 34. Međunarodnoj konferenciji Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca, održanoj u Ženevi 28-31. oktobra 2024. godine, a u cilju afirmacije posvećenosti Crne Gore unapređenju poštovanja međunarodnog humanitarnog prava (u daljem tekstu: MHP), na globalnom i nacionalnom nivou.

2. Sastav, mandat i sjednice Komisije

Sastav Komisije čine predstavnici resornih ministarstava i drugih institucija ili subjekata u čijoj nadležnosti su aktivnosti i teme iz oblasti međunarodnog humanitarnog prava, odnosno:

- Ministarstva vanjskih poslova;
- Ministarstva odbrane;
- Ministarstva pravde;
- Ministarstva prosvjete, nauke i inovacija;
- Ministarstva zdravlja;
- Ministarstva unutrašnjih poslova;
- Ministarstva ljudskih i manjinskih prava
- Univerziteta Crne Gore;
- Zaštitnika ljudskih prava i sloboda;
- Crvenog krsta.

Komisija, djelujući u okviru svog mandata, preduzima aktivnosti na polju praćenja razvoja MHP-a. Ovo tijelo razmatra pitanja koja se odnose na pripremu i usvajanje dokumenata iz te oblasti, daje savjetodavna mišljenja i preporuke, sprovodi evaluaciju domaćeg zakonodavstva u vezi sa međunarodnim humanitarnim pravom, razmatra i predlaže mjere koje je potrebno preduzeti u cilju podizanja svijesti o MHP-u i unapređuje kapacitete za primjenu MHP-a. Komisija u svom radu predlaže mjere u cilju unapređenja međunarodne saradnje u oblasti MHP-a, u prvom redu sa Međunarodnim komitetom Crvenog krsta i drugim nacionalnim i međunarodnim akterima iz te oblasti, uspostavlja saradnju i razmjenjuje iskustva i dobre prakse sa nacionalnim komisijama za humanitarno pravo drugih država, koordinira ispunjavanje dobrovoljno preuzetih obaveza (pledževa) na međunarodnim konferencijama Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca, i razmatra i druga pitanja, odnosno preduzimanje drugih aktivnosti u vezi sa međunarodnim humanitarnim pravom.

II. REALIZOVANE AKTIVNOSTI I USVOJENI DOKUMENTI U 2024. GODINI

Shodno članu 6 Odluke o obrazovanju Komisije, kojim je predviđeno da se sjednice Komisije održavaju najmanje jednom u dva mjeseca, Komisija je, od svog obrazovanja tokom 2024. godine, održala tri formalne sjednice 30. septembra, 18. novembra i 16. decembra, uz kontinuiranu neposrednu komunikaciju svih članova, po pitanjima od značaja za rad Komisije.

U fokusu aktivnosti Komisije tokom prvih mjeseci nakon formiranja bilo je definisanje pravaca njenog djelovanja. S tim u vezi, Komisija je uspostavila osnovu za realizaciju svog mandata, kroz strateško identifikovanje prioriteta u svom budućem radu, kao i usvajanje Poslovnika o radu Komisije i Programa rada Komisije za 2025. godinu. Prepoznata je mogućnost za davanje suštinskog doprinosa u pravcu osnaživanja nacionalnih kapaciteta za primjenu humanitarnog okvira kroz normativni, institucionalni i obrazovni/edukativni okvir, za preuzimanje vodeće uloge za koordinaciju aktivnosti promocije MHP. Takođe Komisija je konstatovala da je međunarodna saradnja veoma važan segment za njen rad, kao i da prioriteti treba da budu usmjereni na snaženje

veza i saradnje sa Međunarodnim komitetom Crvenog krsta, državama i njihovim nacionalnim komisijama za MHP, kao i drugim relevantnim humanitarnim akterima.

U sprovođenju planiranih aktivnosti u 2025. godini Komisija će postupati u granicama svog mandata, kao tijelo savjetodavne prirode i kroz davanje preporuka državnim institucijama i drugim relevantnim subjektima.

Komisija je zauzela stav da **učešće u međunarodnim aktivnostima u oblasti međunarodnog humanitarnog prava treba da bude predmet konsultacija u okviru ovog tijela** u cilju definisanja pristupa koji može generisati najbolji ishod u pravcu afirmacije Crne Gore kao i realizacije preuzetih međunarodnih obaveza. Na toj liniji, dogovoreno je da Komisija definiše i dobrovoljna obećanja (pledževe) u vezi sa 34. Međunarodnom konferencijom Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca, koje će Crna Gora dati, polazeći od identifikovanih prioriteta, a uz svijest o obavezности osiguravanja njihove uspješne realizacije.

Komisija je konstatovala da jedna od budućih aktivnosti treba da bude koordiniranje pripreme i izrada **Dobrovoljnog izvještaja o primjeni međunarodnog humanitarnog prava u Crnoj Gori**, što je primjer dobre međunarodne prakse. Kroz dostavljanje ovog izvještaja naša država će se svrstati u krug država koje su prepoznate kao najodgovorniji akteri u pogledu snaženja i promocije MHP-a, poput Švajcarske ili Slovenije. U susret planiranom članstvu u Evropskoj uniji Crna Gora i u ovoj oblasti treba da pređe u krug država koje će da služe kao primjer dobre prakse.

Predmet razmatranja u okviru Komisije je bilo i angažovanje Crne Gore u okviru **Globalne inicijative za podsticanje političke posvećenosti međunarodnom humanitarnom pravu** koju su pokrenuli Brazil, Kina, Francuska, Jordan, Kazahstan, Južna Afrika i Međunarodni komitet Crvenog krsta (MKCK), krajem 2024. godine. Inicijativa nema za cilju reviziju MHP-a, niti ima ambiciju da stvori nova međunarodna pravila, nego da generiše zajednički napor za poštovanje već postojećih pravila, kroz njen operativni format (konsultacije u okviru sedam paralelnih radnih tokova, organizovanih u dva klastera, kao i završni sastanak/konferencija do kraja 2026. godine). Na liniji iskazanog inicijalnog stava Komisije da Crna Gora treba da bude dio ove inicijative, kao i da bude vidljiva u ovoj oblasti, dogovoreno je da se u narednom periodu razmotri mogućnost da aktivnim angažmanom crnogorska Komisija pruži odgovarajući doprinos realizaciji njenih ciljeva.

III PLANIRANE AKTIVNOSTI KOMISIJE U 2025. GODINI

U cilju strateškog, organizovanog, sistematskog i efikasnog realizovanja svog mandata Komisija je na sjednici od 16. decembra 2024. godine usvojila **Program rada Komisije za humanitarno pravo za 2025. godinu**, kao interni akt ovog tijela, u skladu sa njenim poslovníkom.

Program rada Komisije definiše prioritete aktivnosti i dinamiku njihove realizacije u prvoj godini četvorogodišnjeg mandata ovog tijela.

Predviđene aktivnosti i uspostavljeni pravac djelovanja su definisani zajedničkim zalaganjem članova Komisije, ujedinjenih u ideji promocije međunarodnog humanitarnog prava (MHP), unapređenja nacionalnog normativnog okvira i snaženja nacionalnih kapaciteta za njegovu primjenu, u najširem smislu riječi.

Ovaj dokument je koncipiran kroz četiri ključne tematske oblasti:

- Normativni okvir;
- Edukacija;
- Institucionalni kapaciteti i
- Međunarodna saradnja i realizacija međunarodno preuzetih obaveza.

U okviru svake od navedenih tematskih oblasti, definisane su konkretne aktivnosti, predložena strategija za njihovo sprovođenje, predviđeni očekivani ishodi i orijentacioni rokovi za njihovu realizaciju.

Komisija će tokom sprovođenja Programa rada uzeti u obzir obaveze koje proizilaze iz rezolucija usvojenih tokom 34. Međunarodne konferencije Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca, a naročito rezolucije pod nazivom „Izgradnja univerzalne kulture poštovanja međunarodnog humanitarnog prava”, koja promovise MHP kroz ohrabrivanje država da podrže univerzalno poštovanje MHP-a, uključujući zaštitu civila i humanitarnih radnika.

Komisija će u svom radu imati u fokusu stvaranje preduslova za izradu prvog Dobrovoljnog izvještaja Crne Gore o sprovođenju MHP, što je ujedno i obaveza iz gore navedene rezolucije i primjer dobre međunarodne prakse. Izvještaj bi trebalo da bude sačinjen i objavljen do 35. Međunarodne konferencije Crvenog krsta i Crvenog polumjeseca (2027. godine).

Takođe, u fokusu Komisije će biti i angažman Crne Gore u okviru gore navedene Globalne inicijative za podsticanje političke posvećenosti međunarodnom humanitarnom pravu.

Na nacionalnom nivou, kroz djelovanje članova koji su predstavnici različitih institucija i organizacije Crvenog krsta Crne Gore, Komisija će dati svoj doprinos ukupnoj međuresorskoj saradnji u ovoj oblasti.